

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ПРИЛОЖЕНИЕ

КЪМ ЗАПОВЕД № РД 09-1867 / 22.12.2004 Г.

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за придобиване трета степен на професионална квалификация

**СПЕЦИАЛНОСТ :1472. ТЕАТРАЛЕН, КИНО И ТЕЛЕВИЗИОНЕН
ДЕКОР**

ПРОФЕСИОНАЛНА ОБЛАСТ: 14. ИЗКУСТВА

ПРОФИЛ : 01. ХУДОЖЕСТВЕНО СЦЕНИЧНО ИЗПЪЛНЕНИЕ

София, 2004 година

I. ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика за придобиване трета степен на професионална квалификация по специалност **Театрален, кино и телевизионен декор**, профил **Художествено сценично изпълнение**. Разработена е на основата на ЗНП, ЗПОО, ЗСООМ, нормативните документи за придобиване степен на професионална квалификация.

II. ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

Основна цел на обучението по специалността е формирането на професионални умения, знания, навици и професионално-личностни качества, гарантиращи качествено упражняване на професията и успешна реализация на обучаваните по придобитата специалност.

III. ПРОФЕСИОНАЛНИ КОМПЕТЕНЦИИ

За постигане на основната цел на обучението учениците трябва да притежават професионалните компетенции, отразени в табл. №1.

Табл.№1

№ по ред	Професионални компетенции	Учебни предмети							Относителна тежест в крайното оценяване %
		1	2	3	4	5	6	7	
1.	Познава теоретичната основа на художественото сценично изпълнение и специфичното му приложение в киното, театъра и телевизията.	+	+	+					18
2.	Знае основните технологии и материали, използвани в художествено - изпълнителската практика.	++	+	+					20

3.	Знае и умее да работи с инструменти и пособия, използвани в художествено изпълнителската практика.	+	+	+					20
		+	+	+					
		+	+	+					
			+						
4.	Притежава общохудожествена и театрална култура.	+	+	+	+	++			14
					+				
					+	++			8
6.	Притежава умения за управление на бизнес. Познава етапите на работа, може да организира технологичен процес и да работи в екип с другите художествени ателиета.	+	+	+			++		10
7.	Знае и прилага основните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.	+	+	+				++	10
	Тежест на учебния предмет в %	26	26	24	8	8	4	4	100%

Легенда:

1. Театрална живопис

2. Бутафория

3. Кукли

4. История на изкуството

5. Общохудожествени предмети:

Рисуване

Живопис

Скулптура

6. Икономически предмети:

Мениджмънт

Предприемачество

7. Здравословни и безопасни условия на труд

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Табл.№2

№ по ред	Учебни предмети Теми от учебното съдържание	Критерии за оценяване
1.	<p>Театрална живопис</p> <p>Инструменти и материали. Лепила, бои, грундове, платна, четки, валяци, лакове.</p> <p>Имитационни техники- мрамор, мазилка, фладер, патина.</p> <p>Шаблон и щампа.</p> <p>Мека кулиса. Твърда кулиса. Текстилна обработка на плат и сглобяване на театрален костюм.</p> <p>Икона.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Знае всички инструменти и пособия, използвани в художествено - изпълнителското ателие. -Използва различни видове бои и техните разтворители. -Подбира различни видове платна според спецификата на зададената задача. - Знае особеностите на видовете грундове. - Знае имитационни техники и ги прилага в изработката на театрален декор. -Проектира мека или твърда кулиса с пластични елементи. -Знае различните стилове в историята на костюма и различните конструкции. - Знае различните видове бои за багрене на текстил. -Знае техниките за щампиране и обработване на текстил. - Знае стиловите особености на българската икона.
2.	<p>Бутафория</p> <p>-бутафорен предмет от гипсов калъп /единичен и двоен/.</p> <p>-работа със стиропор /макети, релефна архитектурна форма/.</p> <p>-обемна куха форма /маска/.</p> <p>-работа с дунапрен /шапка/.</p> <p>-театрален аксесоар /оръжие, музикален инструмент, шлем, шапка, ризница/.</p> <p>-инструменти и материали /каша, бои, грундове, платна, четки, валяци, лакове/.</p> <p>-работа с кашировка от плат, хартия, каша.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Знае основните технологии и материали, използвани в „Бутафория”. -Знае и умее да работи с използваните инструменти, пособия, машини. - Знае етапите на технологичния процес. - Знае и различава основните стилове и особености на различните етапи в историята на изкуството. - Знае характерните особености при изработването на обемен съд от гипсов калъп /от единичен и двоен калъп/. -Познава работата със стиропор /моделиране, каширане, декориране/. -Познава работата с дунапрен. - Знае изискванията към театрален аксесоар и използването му в сценичните изкуства. -Прилага различните методи за имитация на различните материали/ метал, дърво, кожа/. -Планира работата и организацията в бутафорно ателие в сценичните изкуства.

3.	<p>Театрална кукла</p> <p>Изграждане на основни понятия за спецификата на театралната кукла. Работа с проект –анализ от пластична и конструктивна гледна точка. Изграждане на пластична форма /куклена глава, тяло, крайници/ по зададен проект. Запознаване с основни видове и конструкции кукли:</p> <ul style="list-style-type: none"> - петрушка - явайка - сицилианка - марионетка. 	<ul style="list-style-type: none"> -Разчита двуизмерно изображение и го пресъздава в триизмерност. -Владее използваните материали и технологии и тяхната съвместимост и несъвместимост. -Притежава знания за куклен костюм, прическа, грим, аксесоар. -Знае и спазва технологичната последователност. -Знае и спазва изискванията за здравословен и безопасен труд. - Знае организацията на технологичен процес.
4.	<p>История на изкуството</p> <p>Запознаване с етапите ,периодиката и движенията в историята на изкуството, тяхната характеристика, най-изявените представители и взаимодействието между тях.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Знае етапите, периодите и движенията в историята на изкуството. - Знае и разбира характеристиката на отделните периоди. - Знае най-изявените представители от всеки период на изобразителното изкуство. -Прави анализ и периодизация на произведение на изкуството.
5.	<p>Живопис Рисуване Скулптура</p> <p>Натюрморт. Пейзаж. Човешка фигура-глава и детайли /гипс и натура/. Театрален костюм и аксесоари.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Знае и използва пособията и материалите, приложими в различните техники според спецификата на предмета. - Знае и използва основните принципи на композиция, конструкцията, пропорциите и анатомичните особености на човешката фигура. -Знае основните закони на линейната и въздушната перспектива. -Умее да изгражда чрез цвета, рисунъчният материал и глината: обем, светлосянка, пластика, материалност, пространство на сложни форми.
6.	<p>Икономически предмети</p> <p>Организация на бизнеса Мениджмънт: Умения за работа в екип Предприемачество Комуникации Иновации.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Избира организационната форма на бизнеса. -Управлява човешките ресурси. -Подбира, формира и работи в екип. Преценява предприемаческите рискове. -Комуникира ефективно. -Прилага иновации в бизнеса.
7.	<p>Здравословни и безопасни условия на труд</p> <p>Начини и средства за защита и ограничаване на вредните производствени фактори. Правила и мерки за здравословен и</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Знае международните и национални организации по безопасност на труда. -Прилага изискванията на инструктажа по безопасност, хигиена на труда и пожарна безопасност. -Преценява рисковете на работната среда.

	безопасен труд. Електробезопасност. Изисквания за пожарна безопасност и работа с противопожарни уреди и съоръжения.	-Преценява и предприема превантивни мерки с цел защита на живота, здравето и работоспособността на работещите.
8.	Учебна практика Изпълнение на декор, аксесоари и реквизит към сценографски проект.	-Разчита проект. -Може да използва изпълнителските материали според качествата им , свойствата им. -Спазва технологичната последователност и правилно изпълнява дейностите. -Изпълнява възложената задача. -Може да организира работа в изпълнителско ателие и в постановъчен екип. -Може да направи разчет на средства и материали.

IV.ОРГАНИЗАЦИЯ И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНИТЕ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

1. Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация са:

- **изпит по теория на професията;**
- **изпит по практика на професията.**

2. Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация са задължителни независимо от формата на обучение.

3. До държавни изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация учениците се допускат след подаване на заявление в определените от министъра на образованието и науката срокове.

4. Държавният изпит по теория на професията е писмена разработка по изпитна тема.

5. Обучаваните по една и съща професия и специалност в едно училище полагат държавния изпит по теория върху една и съща изпитна тема.

6. Държавният изпит по практика на професията е изпълнение на индивидуално практическо задание и се провежда по график на училището.

7. Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация по теория и практика на професията се провеждат върху учебното съдържание, предвидено в учебните програми за пълния курс на обучение.

8. До държавни изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация се допускат ученици, които успешно са завършили класа, за който е предвидено полагането им.

9. До държавни изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация учениците се допускат с документ за самоличност.

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА

1. Изпитните теми за държавния изпит по теория на професията са разработени в съответствие с компетенциите за достигане трета степен на професионална квалификация по професията.
2. Изпитните теми за държавния изпит по теория на професията се определят с тази изпитна програма.
3. Всяка изпитна тема е с комплексен характер и включва учебно съдържание от различни учебни предмети, както и критерии за оценяване.
4. Изпитните билети включват изпитна тема, дидактически материали (при необходимост) и критерии за оценяването. Всеки изпитен билет съдържа една изпитна тема.
5. В деня на изпита в запечатани пликове се представят всички изпитни билети, като се изтегля един от тях за всички ученици, обучавани по професията, специалността. Останалите пликове се отварят за доказателство, че са представени всички изпитни теми.
6. Продължителността на изпита по теория на професията е 4 астрономически часа.
7. Не се допуска учениците да си подсказват, да преписват и да си пречат.

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА

1. Държавният изпит по практика на професията се състои в изработване на изделие или извършване на определена работа в съответствие с компетенциите за достигане трета степен на професионална квалификация по професията.
2. Видът на изделието или характерът на работата се възлагат чрез индивидуално практическо задание, което ученикът изтегля в деня, определен за начало на изпита.
3. Индивидуалните практически задания се подготвят от комисия, определена със заповед на директора, като се

- съобразяват с конкретните условия за провеждане на изпита и се утвърждават от директора на училището.
4. Всяко индивидуално практическо задание включва и критерии за оценяване на дейностите, предвидени в него. Критериите в индивидуалните практически задания се съобразяват с единните национални критерии в изпитната програма.
 5. Времето и мястото за провеждане на държавния изпит по практика на професията се определя по график, утвърден от директора на училището.
 6. Държавният изпит по практика на професията е с продължителност до 3 дни по 6 астрономически часа.
 7. В определеното в графика време и място за провеждане на държавния изпит по практика на професията учениците се явяват с работно облекло съобразно изискванията на професията.

V. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА

Изпитните теми са определени с изпитната програма, те са комплексни и включват учебно съдържание от няколко учебни предмета, като се базират на професионалните компетенции и знанията, представени в горните таблици.

Табл. № 3

№ по ред	КОМПЛЕКСНА ТЕМА	ИЗПИТНИ ТЕМИ, ТЕМИ ОТ УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ, КРИТЕРИИ ЗА ФОРМИРАНЕ НА ОЦЕНКАТА И МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ
1.	<p>КОМПЛЕКСНА ТЕМА 1.</p> <p>ВИДОВЕ ИМИТАЦИОННИ ТЕХНИКИ</p> <p>Изработване на познатите и използвани имитационни техники. Подложки и грундове. Бои, даващи възможност за имитационни техники. Характерен колорит. Инструменти и материали. Етапи и характерни особености във всеки отделен тип имитация. Приложение. Характерност на историческа епоха. Правила за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 1. <u>Имитация на фладер и патиниране</u></p> <p>Избор на подложка и грунд. Избор на цветност. Подготовка на основните бои. Избор и подготовка на инструменти. Патиниране. Етапи и характерна цветност. Същност и цел на имитационните техники и тяхното приложение. Обвързване с историческа епоха. Организация на работа в изпълнителско ателие и разчет на материали и труд. Правила за безопасна работа.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Обяснява избор на грунд и подложка. 10 -Обяснява избор и подготовка на инструменти. 10 -Интерпретира етапите в постигането на зададената имитация. 25 -Описва приложението на зададената имитация в исторически план. 5 - Знае организацията на работа в изпълнителско ателие и разчет на материали и труд. 5 - Знае и спазва правилата за безопасна работа. 5 <p>ИЗПИТНА ТЕМА 2. <u>Имитация на мазилка и мрамор</u></p> <p>Избор на подложка и грунд. Избор на цветност. Подготовка на инструментите. Етапи и характерна цветност. Същност и цел на имитационните техники и тяхното приложение. Обвързване с историческа епоха. Организация на работа в изпълнителско ателие, разчет на материали и труд. Правила за безопасна работа.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Обяснява избор на грунд и подложка. 10 -Обяснява избор и подготовка на инструменти. 10 -Интерпретира етапите в постигането на зададената имитация. 25 -Описва приложението на зададената имитация в исторически план. 5 - Знае организацията на работа в изпълнителско ателие и разчет на материали и труд. 5 - Знае и спазва правилата за безопасна работа. 5

<p>2.</p>	<p>КОМПЛЕКСНА ТЕМА 2.</p> <p>ИЗРАБОТВАНЕ НА ТВЪРДА КУЛИСА С ОБЕМЕН ЕЛЕМЕНТ И НИСЪК РЕЛЕФ ИЛИ АЖУР</p> <p>Разчитане на зададен чертеж. Работа с мащаб- увеличаване или намаляване. Уточняване конструкцията на твърда кулиса. Избор на материал за изработката на обемен елемент. Избор на материал за изработката на обемен елемент. Избор на материал за изработка на нисък релеф или фактура. Техники за различни фактури. Материали за изработване на витраж. Избор на подходящ материал за покриване и каширане на обемните елементи. Видове бои. Последователност на процеса и оценка на технологично време. Правила за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 1. <u>Изработване на твърда кулиса с обемен архитектурен елемент и фактура</u></p> <p>Изчисляване на размерите на действителната кулиса. Работа с мащаб. Изработване на работен чертеж в реални размери на обемната форма. Избор на материал за изработката му. Начини за прикрепването му към твърдата кулиса. Начини за каширането на обемни елемент. Избор на подходяща паста или плат за постигане на фактура. Избор на инструменти за нанасяне на пастата. Избор на подходящи бои. Последователност на процеса. Работа в екип.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Изчислява реалните размери на твърдата кулиса. Намира точното място на пластиката и ѝ прави чертеж. 15 -Описва начина на скулптиране, каширане и прикрепване на пластичния елемент. 20 -Описва видовете паста, цветността и инструментите за постигането им. 15 -Знае изискванията за организация на работа в екип 5 -Знае правилата за безопасна работа. 5
		<p>ИЗПИТНА ТЕМА 2. <u>Изработване на твърда кулиса с обемен архитектурен елемент и фактура</u></p> <p>Изчисляване на размерите на действителната кулиса. Работа с мащаб. Изработване на работен чертеж в реални размери на обемната форма. Избор на материал за изработката му. Начини за прикрепването му към твърдата кулиса. Начини за каширането на обемния елемент. Избор на подходяща паста или плат за постигане на фактура. Избор на инструменти за нанасяне на пастата. Избор на подходящи бои. Последователност на процеса. Работа в екип.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Изчислява реалните размери на твърдата кулиса. Намира точното място на пластиката ѝ, прави чертеж. 15 -Описва начина на скулптиране, каширане и прикрепване на пластичния елемент. 20 -Описва видовете паста, цветността и инструментите за постигането им. 15 -Знае изискванията за организация на работа в екип. 5 - Знае правилата за безопасна работа. 5

<p>3.</p>	<p>КОМПЛЕКСНА ТЕМА 3.</p> <p>ИЗРАБОТВАНЕ НА ТЕАТРАЛЕН КОСТЮМ</p> <p>Разчитане на проект. Избор на платове и материали според спецификата на костюма. Багрене - видове бои и технологии. Шаблони и апликиране. Конструкция и характерна цветност на костюм от епоха. Начини за състаряване и деформации. Имитация на дантела, бродерия, десен. Правила за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 1.</p> <p><u>Изработване на театрален костюм от епоха. Избор на стил</u></p> <p>Кратък анализ на епохата и стила. Уточняване на конструкцията и колорита. Избор на платове и материали. Техники на багрене. Използване на восък, възли и др. Начин за изработване на шаблон. Имитация на десен, бродерия, дантела. Методи за втвърдяване, състаряване и патиниране. Последователност на технологичния процес. Работа в екип.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Познава характерните особености на костюм от епоха. 10 Прави избор на платове, материали и бои. 10 - Обяснява технологиите при багренето. 10 - Обяснява начините за състаряване и патиниране. 10 Обяснява методите за имитация на дантела, бродерия и десен. 15 - Познава технологичния процес. 5 - Знае изискванията за организация на работа в екип 5 - Знае правилата за безопасна работа. 5
	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 2</p> <p>Изработване на театрален костюм. Състаряване и деформации</p> <p>Разчитане на проект. Избор на платове и материали според спецификата на костюма. Уточняване конструкцията и цветността. Избор на бои. Багрене-методи. Способи за състаряване и патиниране. Избор на инструменти. Видове деформации. Видове подпльнки. Начини за прикрепването им към тялото. Последователност на технологичния процес. Работа в екип.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прави анализ на проект. Избира платове, материали и бои. 10 - Познава технологиите при багренето. 10 - Обяснява методите за състаряване и патиниране. 10 - Прилага видовете деформации и начините за прикрепването към тялото. 15 - Познава етапите на технологичния процес. 5 - Знае изискванията за организация на работа в екип. 5 - Знае а правилата за безопасна работа. 5 	

<p>4.</p> <p>КОМПЛЕКСНА ТЕМА 4.</p> <p>ИЗРАБОТВАНЕ НА ИКОНА</p> <p>Основни школи на българската възрожденска икона. Иконографски канон. Подложка според предназначението на иконата. Подготовка на дървената подложка. Подготовка на грунд и нанасянето му. Избор на бои според предназначението. Класическа технология за изработването на икона. Методи на позлатяване. Краен лак. Различни видове рамки и обкови. Състаряване. Правила за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 1</p> <p>Изработване на икона с метален обков</p> <p>Основни школи на българската възрожденска икона. Иконографски канон. Избор на мека и твърда подложка. Видове грундове. Избор на бои и постигане на оптимална автентичност. Начини на позлатяване. Етапи в работата. Избор на материал за метален обков. Техника за постигане на релефа. Начини на прикрепване на релефа към избраната подложка. Нанасяне на лак и патиниране. Разчет на материали и труд.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Познава основните школи на българската възрожденска икона и иконографския канон. 5 -Описва двата вида подложки и грундове към всяка от тях. 10 -Описва начините на позлатяване. 10 -Обяснява етапите в изработването на иконата. 10 -Описва материалите за изработка на метален обков и прикрепянето му към подложката. 10 -Описва начините за патиниране и нанасяне на краен лак. 5 -Описва разчет на материали и труд. 5 - Знае правилата за безопасна работа. 5
	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 2</p> <p>Изработка на икона с имитация на дърворезба</p> <p>Основни школи на българската възрожденска икона. Иконографски канон. Избор на мека и твърда подложка. Видове грундове. Избор на бои и постигане на оптимална автентичност. Графия. Начини на позлатяване. Етапи в работата. Видове материали за имитация на дърворезба. Методи за прикрепване на подложката. Състаряване и патиниране. Имитационни техники на фладер. Нанасяне на лак . Разчет на материали и труд. Правила за безопасна работа.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Познава основните школи на българската възрожденска икона и иконографския канон. 5 -Описва двата вида подложки и грундовете към всяка от тях. 10 -Описва техниката на графията. 10 - Обяснява етапите в изработването на иконата. 10 -Описва възможните материали за имитация на дърворезба. 10 -Описва видовете бои и лакове . 5 -Описва разчет на материали и труд. 5 - Знае правилата за безопасна работа. 5

<p>5.</p>	<p>КОМПЛЕКСНА ТЕМА 5.</p> <p>АРХИТЕКТУРА И УСТРОЙСТВО НА СЪВРЕМЕННАТА СЦЕНА- КУТИЯ И РАЗВИТИЕТО Й ПРЕЗ ВЕКОВЕТЕ. УСТРОЙСТВО И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПОСТАНОВЪЧНАТА ЧАСТ</p> <p>Исторически преглед на развитието на театъра през вековете. Развитие на сцената и сценичната техника. Устройство на съвременната сцена - кутия. Организация на техническите служби. Правила за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 1.</p> <p>Съвременна сцена-кутия. Техника и механизация. Устройство и организация на постановъчната част. Управленски решения</p> <p>Архитектура и устройство на сцената - кутия. Техника и механизация. Видове ателиета. Организация на постановъчната част. Етапи в технологичният процес при изработване на цяла пиеса. Връзки между отделните ателиета. Работа в екип и вземане на управленчески решения.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знае архитектурата и устройството на съвременната сцена - кутия. 10 -Обяснява техниката и механизацията. 20 -Описва видовете ателиета и връзката между тях. 10 -Дефинира етапите на изработване на цяла пиеса. 15 - Знае необходимите условия за вземане на управленски решения. 5 <hr/> <p>ИЗПИТНА ТЕМА 2</p> <p>Съвременна сцена - кутия. Видове декор. Ролята на художник изпълнителя. Организация на работното ателие. Технологичен процес.Управленски решения</p> <p>Устройство на съвременната сцена - кутия. Видове декор, използван в съвременния театър.Видове бои, материали и инструменти, необходими за оборудване на работно ателие. Техническа конференция. Монтировъчна репетиция. Работа в екип, вземане на управленски решения.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знае устройството на съвременната сцена - кутия. 5 -Описва видовете декор. 20 -Познава видовете бои, материали и инструменти. 10 -Обяснява етапите на работа. 15 -Посочва необходимите условия за вземане на управленски решения. 5 - Знае правилата за безопасна работа. 5
------------------	--	---

6.	КОМПЛЕКСНА ТЕМА 6. ТЕАТРАЛНА КУКЛА	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 1. Театрална кукла-явайка</p> <p>Описание на азиатска кукла „Явайка”. Описание на съвременния тип европейска кукла „Явайка”. Видове кукли според начина на водене, сценични възможности, описание на конструкцията, описание на особеностите на костюма. Етапи и последователност на изпълнението в материал. Работа в екип и организация на изпълнителско ателие. Правила за здравословни и безопасни условия на труд.</p> <p>-Описва азиатска кукла-„Явайка” 10</p> <p>-Дефинира видовете, сценичните условия и възможности на конструкцията и технологични варианти 30</p> <p>-Знае и спазва етапите и последователността на изпълнението в материал. 10</p> <p>-Знае изискванията за организация на работа в екип и организация на изпълнителско ателие. 5</p> <p>- Знае правилата за безопасна работа. 5</p>
		<p>ИЗПИТНА ТЕМА 2. Кукла –марионетка</p> <p>Описание на появата и развитието на марионетката. Описание на видовете марионетки и видовете водачи. Основни характеристики, пропорции и сценични възможности на марионетката. Описание и схема на класическата конструкция. Конструктивни характеристики на основните видове водачи. Работа в екип и организация на изпълнителско ателие.</p> <p>Знае историята и развитието на марионетката. 10</p> <p>Познава видовете марионетки и видовете водачи. 10</p> <p>Описва характеристиката, пропорциите и възможностите на марионетката. 10</p> <p>Обяснява класическата конструктивна схема. 15</p> <p>Знае конструкцията на основните видове водачи. 10</p> <p>Знае изискванията за организация на работа в екип и организация на изпълнителско ателие. 5</p>

<p>7.</p>	<p>КОМПЛЕКСНА ТЕМА 7.</p> <p>ИЗРАБОТВАНЕ НА ТЕАТРАЛЕН АКСЕСОАР ПОСТАВЯН НА ГЛАВАТА НА АКТЬОРА</p> <p>Основни изисквания към театрален аксесоар, поставян на главата на актьора. Стилкови особености на аксесоарите за глава в различните периоди на историята на изкуството. Избор на подходяща технология, материали и пособия.</p> <p>-Основни етапи в изработването на театрален аксесоар, поставян на главата на актьора. Основни пропорции при човешката глава. Начини на имитация на метал и патиниране. Правила за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 1.</p> <p>Изработване на театрална корона /избор и стил/</p> <p>Основни изисквания към театралната икона. Стилкови особености на короните в избрания период на историята на изкуството. Избор на подходяща технология, материали и пособия. Основни пропорции на чавешката глава. Начини на имитация на благородни метали и скъпоценни камъни Работа в екип и разчет на материали и труд. Правила за здравословни и безопасни условия на труд.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Описва основните изисквания към театралната корона. 10 - Знае стилските особености на короните в избрания период на историята. 5 -Избира подходящи технологии, материали и пособия. 10 - Знае основните етапи в изработването на театрална корона. 15 - Знае основните пропорции на човешката глава. 5 - Знае начините за имитация на благородни метали и скъпоценни камъни. 5 -Знае изискванията за организация на работа в екип и разчет на материали и труд. 5 - Знае правилата за безопасна работа. 5
	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 2.</p> <p>Изработване на театрална шапка /избор на стил/</p> <p>Основни изисквания към театралната шапка. Стилкови особености на шапката в избрания период от историята на изкуството. Избор на подходяща технология, материали и пособия. Основни пропорции на човешката глава. Начини за имитация на различни платове. Работа в екип и разчет на материали и труд. Правила за безопасна работа.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Познава основните изисквания към театралната шапка. 10 -Познава стилските особености на шапката в избрания период от историята на изкуството. 5 -Избира подходяща технология, материали и пособия. 10 -Описва основните етапи в изработването на театрална шапка. 15 -Познава пропорциите на човешката глава. 5 -Познава начините за имитация на различните видове платове. 5 -Знае изискванията за организация на работа в екип и разчет на материали и труд. 5 - Знае правилата за безопасност. 5 	

<p>8.</p> <p>КОМПЛЕКСНА ТЕМА 8.</p> <p>ИЗРАБАТВАНЕ НА ОБЕМНА КУХА ФОРМА</p> <p>Основни изисквания към бутафорна обемна куха форма. Избор на подходяща технология, материали и пособия. Основни етапи в изработването на обемна куха форма. Начини за имитация и патиниране. Правила за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 1.</p> <p>Изработване на бутафорен съд</p> <p>Особености и употреба на бутафорните съдове. Избор на подходяща технология, материали и пособия. Основни етапи в изработването на бутафорен съд. Начини за имитация и патиниране. Работа в екип и организация на изпълнителско ателие. Правила за безопасна работа.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знае особеностите и употребата на бутафорните съдове. 10 -Избира подходяща технология, материали и пособия. 15 -Обяснява основните етапи в изработването на бутафорния съд. 15 -Описва начини за имитация и патиниране. 10 -Знае изискванията за организация на работа в екип и организация на изпълнителско ателие. 5 - Знае правилата за безопасна работа. 5
	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 2.</p> <p>Изработване на театрална маска</p> <p>Особености и употреба на театралната маска. Избор на подходяща технология, материали и пособия. Основни етапи в изработването на театралната маска. Видове начини за патиниране и имитиране. Работа в екип и организация на изпълнителско ателие. Правила за безопасна работа.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знае особеностите и употребата на театралната маска. 10 -Избира подходяща технология, материали и пособия. 15 -Описва основните етапи в изработването на театрална маска. 15 -Обяснява видовете начини за патиниране и имитация. 10 -Знае изискванията за организация на работа в екип и организация на изпълнителско ателие. 5 - Знае правилата за безопасна работа. 5

<p>9.</p> <p>КОМПЛЕКСНА ТЕМА 9.</p> <p>ИЗРАБОТВАНЕ НА БУТАФОРЕН ПРЕДМЕТ С КОНКРЕТНА УПОТРЕБА ОТ АКТЬОРА НА СЦЕНАТА</p> <p>Основни изисквания към конструкцията на бутафорния предмет с конкретна употреба. Избор на подходящи технология, материали и пособия. Основни етапи в изработката. Основни пропорции в човешката тяло Начин за имитация. Правила за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 1.</p> <p>Изработване на театрално оръжие /избор на стил/ Основни изисквания към театралното оръжие. Стилкови особености на оръжията в избраната епоха. Избор на подходяща технология, материали и пособия. Основни етапи в изработването на театралното оръжие Основни пропорции на човешкото тяло. Начини за имитация на метали и скъпоценни камъни. Работа в екип и бизнес комуникация. Правила за безопасна работа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знае основните изисквания към театралното оръжие. 10 - Знае стиловите особености на оръжията в избраната епоха. 5 -Обяснява избора на подходяща технология, материали и пособия. 10 -Описва основните етапи в изработването на театралното оръжие. 15 - Знае основните пропорции в човешкото тяло. 5 - Знае начините на имитиране на метал и скъпоценни камъни. 5 -Знае изискванията за организация на работа в екип и бизнес комуникация. 5 - Знае правилата за безопасна работа. 5
	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 2.</p> <p>Изработване на бутафорен музикален инструмент /избор на стил/ Основни изисквания към бутафорен музикален инструмент. Стилкови особености на музикалния инструмент в избраната епоха. Избор на подходяща технология, материали и пособия. Основни етапи в изработването на бутафорен музикален инструмент. Основни пропорции в човешкото тяло. Начини за имитация на различните видове дърво и метал. Работа в екип и бизнес комуникация. Правила за безопасна работа.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знае изискванията към бутафорния музикален инструмент. 10 - Знае особеностите на музикалните инструменти в избраната епоха. 5 - Обяснява избора на подходящата технология, материали и пособия. 10 -Описва основните етапи в изработката на инструмента. 15 - Знае основните пропорции на човешкото тяло. 5 - Знае начините за имитация на дърво и метал. 5 -Знае изискванията за организация на работа в екип и бизнес комуникация. 5 - Знае правилата за безопасна работа. 5

<p>10.</p>	<p>КОМПЛЕКСНА ТЕМА 10.</p> <p>ИЗРАБОТВАНЕ НА БУТАФОРНО КОПИЕ НА АРХИТЕКТУРЕН ДЕТАЙЛ.</p> <p>Основни изисквания към бутафорното копие на архитектурен детайл. Стилкови особености на архитектурния детайл в различните периоди от историята на изкуството. Избор на подходяща технология, материали и пособия. Основни етапи в изработването на бутафорното копие на архитектурен детайл. Приложение на елементите и закономерностите на линейната и въздушната перспектива. Начини за имитация и патиниране. Правила за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 1.</p> <p>Изработване на бутафорно копие на каменен релеф /избор на стил/</p> <p>Основни изисквания към бутафорното копие на каменен релеф. Стилкови особености на каменния релеф в избрания период от историята на изкуството. Избор на подходяща технология, материали и пособия. Основни етапи в изработването на бутафорното копие на каменен релеф. Приложение на елементите и закономерностите на линейната и въздушната перспектива. Начини за имитация и патиниране на камък. Работа в екип и подбор на кадри. Правила за безопасна работа.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знае основните изисквания към бутафорното копие на каменен релеф. 15 - Знае стиловите особености на каменния релеф в избрания период от историята на изкуството. 5 -Избор на подходяща технология, материал и пособия 10 -Описва основните етапи в изработването на бутафорно копие на каменен релеф. 10 -Обяснява начините за имитация на камък и патиниране. 10 -Знае изискванията за организация на работа в екип знае критериите за оценка и подбор на кадри. 5 - Знае правилата за безопасна работа. 5
	<p>ИЗПИТНА ТЕМА 2.</p> <p>Изработване на бутафорно копие на дърворезба /избор на стил/</p> <p>Основни изисквания към бутафорното копие на дърворезба. Стилкови особености на дърворезбата в избрания периода историята на изкуството. Избор на подходяща технология, материали и пособия. Основни етапи в изработването на бутафорното копие на дърворезба. Приложение на елементите и закономерностите на линейната и въздушната перспектива. Начини за имитация и патиниране на дърворезба. Работа в екип и подбор на кадри. Правила за безопасна работа.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знае основните изисквания към бутафорното копие на дърворезба. 10 - Знае стиловите особености на дърворезбата в избрания период от историята на изкуството. 5 -Обяснява избора на подходяща технология, материал и пособия. 10 -Описва основните етапи в изработването на бутафорно копие на дърворезба. 15 - Знае начините за имитация на дърворезба и патиниране. 10 -Знае изискванията за организация на работа в екип, знае критериите за оценка и подбор на кадри. 5 - Знае правилата за безопасна работа. 5 	

ЛИТЕРАТУРА

- Костов, Г., Куклен театър .Народна младеж. 1963
Русинова, К., Отиваме на театър .Народна просвета. 1988
Федотов, А., Техниката на кукления театър.Изкуство. 1956
Алпатов, М., История на изкуството.Български художник. 1981
Димитров, Д., История на изкуството.Просвета 1999
Гомбрих, Е., Изкуството и неговата история.Български художник. 1992
Григоров, Т., Учебник по перспектива.Просвета.1998
Художник и театър.Советский художник.1975
История на българския театър.Марин Дринов. 3 тома.
Миро, Алхимия на кукления театър.Златно ключе. 1997

VI. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА

Държавният изпит по практика на професията се състои в изпълнение от учениците на индивидуално практическо задание на основата на професионалните компетенции за придобиване трета степен на професионална квалификация. Индивидуалните практически задания се разработват от комисия, назначена със заповед на директора и се утвърждават от него.

В деня на изпита всеки ученик изтегля индивидуално практическо задание, включващо конкретна задача за изпълнение и критерии за оценяването ѝ .

НАЦИОНАЛНИ КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИНДИВИДУАЛНИТЕ ПРАКТИЧЕСКИ ЗАДАНИЯ

№ по ред	К р и т е р и и	П о к а з а т е л и	Брой точки
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	-Спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	ДА/НЕ
2.	Изработване на проект (цветен проект, чертеж , технологична схема, разходна норма за материали и труд).	<ul style="list-style-type: none">• Адекватно използва на изобразителните техники с цел яснота на проекта без занижаване на художественото ниво.• Точност на разчета на материалите и подбор според нужните качества.	10

		<ul style="list-style-type: none"> • Точни и ясни чертежи и шаблони за аксесоара. • Правилна последователност на дейностите, предвидени в плана. 	
3.	Изработване на детайл от разработения на първия етап проект.		45
3.1.	Ефективна организация на работното място.	<ul style="list-style-type: none"> • Подреденост на инструменти и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията. • Целесъобразна употреба на материалите. • Работа с равномерен темп за определеното време. 	5
3.2.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията.	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица. • Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства). 	5
3.3.	Правилен подбор на материали, инструменти и пособия съобразено с конкретното художествено задание.	<ul style="list-style-type: none"> • Преценява типа и вида на необходимите материали, изделия и инструменти, необходими според изпитното задание. • Правилен подбор по количествени и качествени показатели. 	10
3.4.	Спазване на технологичната последователност на операциите според изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> • Самостоятелно да определя технологичната последователност на операциите. • Спазване на технологичната последователност в процеса на работата. 	10
3.5.	Качество на изпълнението на изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> • Съответствие на всяка завършена операция с изискванията на съответната технология. • Съответствие на крайното изделие със зададените му технически и художествени параметри. • Изпълнение на задачата в поставения срок. 	10
3.6.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> • Операционен контрол – при избора на материали, изделия и инструменти и изпълнение на конкретните дейности. • Контрол на техническите и художествени показатели – текущ и на готовото изделие. • Оценка на резултатите, вземане на решение и отстраняване на грешки. • Оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание. 	5

4.	Защита на изработената документация и изработеното изделие или детайл.	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрация на готовото изделие съответна на художествените му цели и приложимостта му в определен вид сценично изкуство. • Логичност и стилова издържаност на аргументацията. 	5
О Б Щ О:			60

ПРИМЕРНИ ТЕМИ ЗА ИНДИВИДУАЛНИ ПРАКТИЧЕСКИ ЗАДАНИЯ

Тема №1. Изработване на част от декор - твърда кулиса към зададена литературна творба /пиеса/

- Изработване на проект - чертеж, цветен проект, технологична схема, разходна норма за материали и труд.
- Изработване на част от декор-твърда кулиса–довършителен етап Декориране , патиниране и лакиране.
- Защита на изработения проект и изработеният детайл.

№ по ред	К р и т е р и и	П о к а з а т е л и	Брой точки
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда. 	ДА/НЕ
2.	Изработване на проект (цветен проект, чертеж, технологична схема, разходна норма за материали и труд) за декор /твърда кулиса - към зададена литературна творба или пиеса.	<ul style="list-style-type: none"> • Адекватно използване на изобразителните техники с цел яснота на проекта без занижаване на художественото ниво. • Точност на разчета на материалите и подбор според нужните качества. • Точни и ясни чертежи и шаблони за аксесоара. • Правилна последователност на дейностите, предвидени в плана. 	10
3.	Изработване на детайл от разработения на първия етап проект.		
3.1.	Ефективна организация на работното място.	<ul style="list-style-type: none"> • Подреденост на инструменти и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията. • Целесъобразна употреба на материалите. • Работа с равномерен темп за определеното време. 	5
3.2.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията.	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица. 	5

		<ul style="list-style-type: none"> Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства). 	
3.3.	Правилен подбор на материали, инструменти и пособия съобразено с конкретното художествено задание.	<ul style="list-style-type: none"> Преценява типа и вида на необходимите материали, изделия и инструменти, необходими според изпитното задание. Правилен подбор по количествени и качествени показатели. 	10
3.4.	Спазване на технологичната последователност на операциите според изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> Самостоятелно да определя технологичната последователност на операциите при изработване на декор- твърда кулиса . Спазване на технологичната последователност в процеса на работата. 	10
3.5.	Качество на изпълнението на изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> Съответствие на всяка завършена операция с изискванията на съответната технология. Съответствие на на декора със зададените му технически и художествени параметри. Изпълнение на задачата в поставения срок. 	10
3.6.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> Операционен контрол – при избора на материали, изделия и инструменти и изпълнение на конкретни дейности; Контрол на техническите и художествени показатели – текущ и на готовото изделие. Оценка на резултатите, вземане на решение и отстраняване на грешки. Оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание. 	5
4.	Защита на изработената документация и изработената част от декор.	<ul style="list-style-type: none"> Демонстрация на декора съответна на художествените му цели и приложимостта му в определен вид сценично изкуство. Логичност и стилова издържаност на аргументацията. 	5
		О Б Щ О:	60

Тема № 2. Изработване на театрален реквизит към зададена сценография към литературна творба /пиеса/.

- Изработване на проект - чертеж, цветен проект, технологична схема, разходна норма за материали и труд.

- Изработване на театрален реквизит – довършителен етап – декориране , патиниране и лакиране.
- Защита на изработения проект и изработения театрален реквизит.

№ по ред	Критерии	Показатели	Брой точки
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда. 	ДА/НЕ
2.	Изработване на проект / цветен проект, чертеж , технологична схема, разходна норма за материали и труд / за театрален реквизит.	<ul style="list-style-type: none"> • Адекватно използване на изобразителните техники с цел яснота на проекта без занижаване на художественото ниво. • Точност на разчета на материалите и подбор според нужните качества. • Точни и ясни чертежи и шаблони за аксесоара. • Правилна последователност на дейностите, предвидени в плана. 	10
3.	Изработване на театрален реквизит от разработения на първия етап проект.		45
3.1.	Ефективна организация на работното място.	<ul style="list-style-type: none"> • Подреденост на инструменти и материали осигуряваща удобство и точно спазване на технологията. • Целесъобразна употреба на материалите. • Работа с равномерен темп за определеното време. 	5
3.2.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията.	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица. • Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства). 	5
3.3.	Правилен подбор на материали, инструменти и пособия, съобразно конкретното художествено задание.	<ul style="list-style-type: none"> • Преценява типа и вида на необходимите материали, изделия и инструменти, необходими според изпитното задание; • Правилен подбор по количествени и качествени показатели. 	10
3.4.	Спазване на технологичната последователност на операциите според изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> • Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите. • Спазване на технологичната 	10

		последователност в процеса на работата.	
3.5.	Качество на изпълнението на изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> • Съответствие на всяка завършена операция с изискванията на съответната технология. • Съответствие на театрален реквизит със зададените му технически и художествени параметри. • Изпълнение на задачата в поставения срок. 	10
3.6.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> • Операционен контрол – при избора на материали, изделия и инструменти и изпълнение на конкретни дейности; • Контрол на техническите и художествени показатели – текущ и на готовото изделие. • Оценка на резултатите, вземане на решение и отстраняване на грешки. • Оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание. 	5
4.	Защита на изработената документация и изработеното изделие или детайл	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрация на театралния реквизит съответна на художествените му цели и приложимостта му в определен вид сценично изкуство; • Логичност и стилова издържаност на аргументацията. 	5
		О Б Щ О:	60

VII.СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ДЪРЖАВНИТЕ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

1. Системата за оценяване на държавните изпити за придобиване на професионална квалификация е точкова. Максималният брой точки за оценяване на всяка изпитна тема и на всяко индивидуално практическо задание е 60 точки.

2. Оценяването на всяка изпитна тема се извършва по критериите към нея, определени в изпитната програма.

3. Оценяването на всяко индивидуално практическо задание се извършва по критериите, изписани в него, които са конкретизирани в съответствие с единните национални критерии, определени в изпитната програма.

4. Всеки член на съответната изпитна комисия преглежда и оценява разработените изпитни теми, преглежда и оценява

индивидуалните практически задания и изслушва защитата им (ако това е предвидено в изпитната програма).

5. На всяка изпитна тема се поставя рецензия, под която се подписват всички членове на комисията.

6. Цифровите оценки от държавните изпити по теория и практика на професията с точност до 0,01 се изчисляват по формулата

ЦИФРОВА ОЦЕНКА = 0,1 x РЕАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ

7. Цифровите оценки се вписват в протоколите за резултатите от държавния изпит по теория на професията и от държавния изпит по практика на професията.

8. Оценяваните могат да се запознаят с рецензията от писмената си работа и с резултатите от оценяването на практическото си задание.

9. Оценките от държавните изпити по теория и практика на професията са окончателни.

Авторски колектив:
ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ЗА СЦЕНИЧНИ КАДРИ –
гр. Пловдив

1. Емилия Цанева Арабаджиева
2. Димитър Сашов Каркеланов
3. Денка ИвановаИванова
4. Красимира Спасова Стефанова
5. Станила Иванова Ковачева-Воденичарова